

## **Posudek bakalářské práce Davida Němce:**

### **Diskurz střeoevropských konzervativních elit v polovině 19. století**

David Němec zvolil jako téma své bakalářské práce ambiciózní a vnitřně komplikované téma několikanásobné komparace konzervatismu coby svébytného ideologického proudu poloviny 19. století. Základní koncepce vychází ze srovnání anglosaského a kontinentálního typu konzervatismu, reprezentovaných prakticky výhradně rozbory Burkeho a de Maistreho děl a úvah. Následně byla pozornost věnována srovnávací analýze střeoevropské roviny na příkladech českého, maďarského a polského konzervatismu. Navíc se v rámci přístupu pokoušel provést nejen vnější srovnání, ale rovněž vnitřní diferencii těchto ideových skupin. Co do heuristického základu, je jeho relativní úspornost možno obhájit právě komplikovanou vnitřní strukturou práce. K obecnému rozkladu konzervatismu přistupuje Němec na základě znalosti omezeného okruhu autorů, zejména S. Huntingtona a R. Scrutona. Na této koncepční úrovni zůstává poněkud nejasná a nedotažená vazba mezi „kontinentálním“, „de Maistrovým“ konzervatismem a jeho paralelou?, odnoží?, návaznou linií konzervatismu střeoevropského. Ten byl teoreticky silný najmě v německém prostředí (Ernst L. von Gerlach či Friedrich J. Stahl), ale tento proud autor pomíjí, a tak v jeho pojetí zůstává vazba mezi kontinentálním a střeoevropským pouze deduktivně nastavená. Tuto koncepční nesrovnalost se autorovi nepodařilo odstranit ani v průběhu výkladu.

V něm můžeme opět ocenit snahu o široký komparativní přístup, založený na postižení hlavních konzervativních proudů srovnávaných okruhů. I zde je možno postihnout klíčovou nedůslednost, která by se měla stát předmětem obhajoby. Jestliže konzervativní náhled Edmunda Burkeho a Josepha de Maistra prezentuje autor na úrovni idejí, bez přímých konotací na politické aktivity samotných tvůrců, potom střeoevropský rozměr těchto úvah vnímá jako silně podvázaný politickým angažmá reprezentantů konzervativního proudu. Ve výsledku tak hodnotící proces vychází ze strukturovaného přehledu typických pojmů a kvalit coby opor konzervativního vnímání, jakými byl řád, víra, autorita a další (viz s. 26 nn.), ale tuto širokou škálu autor nerespektuje a soustřeďuje se jen na některá vybraná kritéria, v první řadě řád a jeho obraz v státně politické formaci. Z tohoto soustřeďení na straně jedné vyvozuje klíčovou cestu k postižení vývoje konzervativců v závislosti na jejich vnímání státnosti. Tak mu ale současně unikají další možné vnitřní diferenciacie konzervativního proudu v podobě rozcestí mezi církevním a šlechtickým konzervatismem, říšským centralistickým a zemským autonomistickým konzervatismem, atd. Z tohoto přístupu lze vyvodit řadu návazných otázek. Jestliže autor vidí konzervatismus primárně jako snahu po zakonzervování politického stavu (pro polskou realitu viz s. 59), směřuje jeho výklad k předpokladu, že konzervatismus není možno ukotvit zemsky, ale jen státně? Český zemský konzervatismus zdůrazňující minulou státnost stojí v negativním kontrastu s říšským konzervatismem státně centralistického programu; polský naopak - ignoruje proto zemský a regionální vztah? A dále, tento primárně státně-politický kontext konzervatismu vede autora

k podstatnému vymezení se vůči otázce národního zájmu (která byla z pohledu důsledně konzervativního vnímání zcela podružná). Výsledkem je skutečnost, že ke konzervativním kruhům přiřazuje rovněž skupiny, které by jinak nebylo možno takto vnímat. Jistěže liberální politici nové generace si nesli zátěž tradičního pojmání politiky a politických hodnot, k nimž se snažili stavět více či méně důsledně liberální alternativy. Tento politický tradicionalismus ale, po mém soudu, nečiní z F. Palackého, F. L. Riegra či J. Eötvöse konzervativce, jak je konstatováno či naznačováno v textu. Jak bylo uvedeno, autor se pustil do značně komplikovaného srovnání, které ve svém zjednodušení odpovídá úrovni bakalářské práce, ale zároveň by bylo třeba, aby docenil široké přesahy, které nechává mimo svoji pozornost.

Jako poslední výhradu vhodnou k rozboru v rámci obhajoby bych konstatoval problematické splnění základního vytčeného cíle, jímž bylo: „identifikovat společné znaky středoevropských konzervativních myslitelů, a tím posoudit, do jaké míry lze principy dobového středoevropského konzervativního myšlení považovat za svébytnou entitu, vymykající se z běžného rozdělení konzervatismu na dvě větve: anglosaskou a kontinentální.“ (s. 6) Tento původní záměr autor kontinuálně neřeší, snaží se k němu směřovat cestou výkladu středoevropského konzervatismu a jeho následného porovnání s anglosaským, resp. kontinentálním, ale v samotné práci explicitní srovnání neprovádí a jen stroze jej komentuje až v samotném závěru (s. 77, když navíc pochopení komplikuje nedostí vyjasněný vztah mezi středoevropským a kontinentálním konzervatismem jako takovým).

Přes tyto dílčí výhrady vnímám práci jako svébytný a úspěšný pokus o otevření náročného srovnávacího tématu, který skýtá řadu podnětů a inspirací. Jako takové by si téma ve svém stávajícím nastavení zasloužilo další pozornost a rozpracování.

**Vzhledem k hodnocení doporučuji práci postoupit k obhajobě a v návaznosti na její průběh hodnotit na škále velmi dobrá – dobrá.**

V Hýskově 16. června 2017

Posudek zpracoval:

**Prof. Mgr. Vratislav Doubek, Dr.**